

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

શ્રીમતી. દયામતી બાઈ

વિ.

શ્રી કે. એમ. શર્મા

૪ ઓગસ્ટ, ૨૦૦૪

[ન્યાયમૂર્તિ અશોક ભાન અને ન્યાયમૂર્તિ એસ. એચ. કાપડિયા]

સિવિલ પ્રોસિજર કોડ, ૧૯૦૮-૦ rder XIII નિયમ ૩:

પુરાવા અધિનિયમ, ૧૮૭૨-કલમ ૬૫:

દીવાની દાવો-ગૌણ પુરાવા રજૂ કરવા-સુનાવણીના તબક્કે પુરાવા સામે કોઈ વાંધો ઉઠાવવામાં આવ્યો નથી-અપીલના તબક્કે પુરાવાની રીત સામે વાંધો-આવા વાંધાની સ્વીકાર્યતા-આધાર:સાબિતીની રીત પ્રક્રિયાગત કાયદામાં આવે

છે-આવા વાંધા દસ્તાવેજને આરએમ પ્રદર્શન તરીકે ચિહ્નિત કરવામાં આવે તે પહેલાં અને રેકૉર્ડમાં દાખલ કરવામાં આવે તે પહેલાં લઈ શકાય છે, અપીલના તબક્કે નહીં.

પ્રતિવાદી-વાદીએ દાવો દાખલ કર્યો હતો કે દાવો પ્લોટ તેની અને તેના ભાઈની સંપૂર્ણ મિલકત છે અને અપીલકર્તા-પ્રતિવાદીને દાવાની મિલકતમાં પ્રવેશતા અટકાવવાના હુકમની માંગ કરી હતી.પ્રતિવાદી અનુસાર શીર્ષક ટી આવ્યું!તેને 'જી' ના પુત્રો દ્વારા ૧૪.૧૧.૧૯૪૪ એકિઝબિટ પી-૧ અને બાદમાં એક્સબીટી હેઠળ નોંધાયેલ વેચાણ ખત દ્વારા રજૂ કરવામાં આવ્યો હતો.પી-૨ એ ભેટ દસ્તાવેજ છે.અપીલકર્તાએ દાવાની મિલકતના માત્ર એક ભાગના હકનો દાવો કર્યો હતો, જે 'જી' ની પત્ની દ્વારા તેનો હક હોવાનો દાવો કરે છે.અપીલકર્તાએ એક્સબીટીએસને પડકાર્યો ન હતો.પી-૧ (વેચાણ દસ્તાવેજની પ્રમાણિત નકલ) અને પી-૨.ટ્રાયલ કોર્ટે મુકદ્દમાની વચ્ચે ચુકાદો આપ્યો હતો કે એક્સબીટી.પી-૧ સ્વીકાર્યું હતું કારણ કે દસ્તાવેજ ૩૦ વર્ષ જૂનો હતો અને તેથી પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૮૦ હેઠળની ધારણા તેને અને તે અપવાદને લાગુ પડે છે.પી-૨ સાબિત થયું.નીચલી અપીલ અદાલતે એ દાવો ફગાવી દીધો હતો કે એક્સબીટીએસ.પી-૧ અને પી-૨ મૂળ વેચાણ ખત તરીકે સાબિત થયા ન હતા.પી-૧) રજૂ કરવામાં આવ્યો ન હતો, કે વાદીએ કલમ ૬૫ (એ) અને (ટી) હેઠળ ગોણા પુરાવાની સ્વીકાર્યતા માટે પાચો નાખ્યો ન હતો.બીજી અપીલમાં

ઉચ્ચ અદાલતે ટ્રાયલ કોર્ટના આદેશને સમર્થન આપ્યું હતું.

આ અદાલતને કરેલી અપીલમાં અપીલકર્તાએ દલીલ કરી હતી કે વેચાણ દસ્તાવેજની પ્રમાણિત નકલ ગૌણ પુરાવા હોવાથી તે સ્વીકાર્ય નથી કારણ કે મૂળ વેચાણ દસ્તાવેજ રજૂ કરવા માટે કોઈ પગલાં લેવામાં આવ્યા ન હતા કે તેની ખોટ સાબિત કરવા માટે કોઈ પગલાં લેવામાં આવ્યા ન હતા.

અરજી નામંજૂર કરતાં કોર્ટે

ઠરાવ્યુ:૧.૧.માં તા.વર્તમાન કિસ્સામાં, વાંધો એ ન હતો કે ભૂતપૂર્વની પ્રમાણિત નકલ. પીએલ પોતે જ અસ્વીકાર્ય છે પરંતુ સાબિતીની રીત અનિયમિત અને અપૂરતી હતી.સાબિતીની રીત અંગેનો વાંધો પ્રક્રિયાગત કાયદામાં આવે છે.તેથી, આવા વાંધાઓને માફ કરી શકાય છે.દસ્તાવેજને પ્રદર્શન તરીકે ચિહ્નિત કરવામાં આવે અને રેકૉર્ડમાં દાખલ કરવામાં આવે તે પહેલાં તેમને લેવા પડે છે.[૩૪૧-સી-ડી]

આર. વી. ઇ. વેંકટચાલા ગૌન્ડર વિ. અરુલમિગુ વિશ્વેસરસ્વામી અને વી. પી. ટેમ્પલ એન્ડ અબ્ર., (૨૦૦૩૧ ૮ એસસીસી ૭૫૨ અને ગોપાલ દાસ અને અબ્ર વિ.શ્રી ઠાકુરજી અને અન્ય, AIR (૧૯૪૩) PC ૮૩ પર આધાર રાખ્યો હતો.

સરકાર દ્વારા પુરાવા ૧૫મી આવૃત્તિ, પાનું ૧૦૮૪, નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે.

૧.૨.વર્તમાન કેસમાં, જ્યારે વાદીએ પુરાવા તરીકે વેચાણ ખત (Ex.PI) ની પ્રમાણિત નકલ રજૂ કરી હતી અને જ્યારે વેચાણ ખત રેકૉર્ડ પર લેવામાં આવ્યું હતું અને પ્રદર્શન તરીકે ચિહ્નિત કરવામાં આવ્યું હતું, ત્યારે અપીલકર્તાએ કોઈ વાંધો ઉઠાવ્યો ન હતો.ભૂતપૂર્વનો અમલ પણ. પી ૨ ને પડકારવામાં આવ્યો ન હતો.આઈ માં:પરિસ્થિતિઓમાં, અપીલકર્તા માટે નીચલી અપીલ અદાલત સમક્ષ સાબિતીની રીત સામે વાંધો ઉઠાવવાનો વિકલ્પ ખુલ્લો નહોતો.જો વાંધો સુનાવણીના તબક્કે લેવામાં આવ્યો હોત, તો વાદી કોલેટરલ કાર્યવાહીમાં નોંધાયેલા મૂળ વેચાણ ખતને બોલાવીને તેને પૂર્ણ કરી શક્યો હોત.(૩૪૩-સી-ડી)

દીવાની અપીલીય ન્યાયક્ષેત્રસિવિલ અપીલ નંબર ૨૪૩૪/૨૦૦૦.

આર. એસ. એ. નંબર ૮૦૨/૧૯૯૫ માં કર્ણાટક હાઈકોર્ટના ૧૮.૧૨.૧૯૯૮ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી.

અપીલકર્તા માટે કિરણ સૂરી.

ખ્વાઈરકપામ માટે એસ. કે. કુલકર્ણી, એમ. ગિરીશ કુમાર અને અંકુર એસ. કુલકર્ણી, પ્રતિવાદીઓ માટે નોબિન સિંહ.

કોર્ટનો ચુકાદો જસ્ટિસ કપાડિયા દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો વિશેષ રજા દ્વારા આ અપીલ મૂળ પ્રતિવાદી દ્વારા ૧૮ ડિસેમ્બર, ૧૯૯૮ના રોજ કર્ણાટક હાઈકોર્ટ દ્વારા ૧૯૯૫ના આર. એસ. એ. <આઈ. ડી. ૧> માં પસાર કરાયેલા ચુકાદા અને આદેશ સામે દાખલ કરવામાં આવી છે.

ટૂંકમાં, આ અપીલને જન્મ આપતા તથ્યો નીચે મુજબ છે: # અહીં પ્રતિવાદી કે. એમ. શફીએ મુખ્ય મુન્સિફ, બેલ્ઘારીની અદાલતમાં (ત્યારબાદ "ટ્રાયલ કોર્ટ" તરીકે ઓળખાતી સંક્ષિપ્તતા માટે) ટી. એસ. <આઈ. ડી. ૩> અને ટી. એસ. <આઈ. ડી. ૨> નો ૮૦ 'x ૧૨૦' નો એક ભાગ (ત્યારબાદ "દાવો પ્લોટ" તરીકે ઓળખાતી સંક્ષિપ્તતા માટે) તેની અને તેના ભાઈની સંપૂર્ણ સંપત્તિ હોવાનું જાહેર કરવા માટે ઓ. એસ. <આઈ. ડી. ૧> ધરાવતો દાવો દાખલ કર્યો હતો. ઉપરોક્ત દાવામાં, વાદીએ અપીલકર્તા (પ્રતિવાદી) ને દાવાના પ્લોટમાં પ્રવેશતા અટકાવવાના હુકમની પણ માંગ કરી હતી.

ટી. જી. શ્રીનિવાસ પિલ્લઈ, ટી. જી. વિવેકાનંદ પિલ્લઈ અને ટી. જી. સત્યનારાયણ પિલ્લઈ, ગુરુનાથમ પિલ્લઈના પુત્રો, સૂટ જમીન ધરાવતા એસ. <આઈ. ડી. ૨> (જે સુધારીને ટી. એસ. ૨૭૨ કરવામાં આવી હતી) ના માલિકો હતા, જેની કિંમત ૮૦ સેન્ટ અને એસ. <આઈ. ડી. ૧> (સુધારીને ટી. એસ. ૨૭૩ કરવામાં આવી હતી) ની કિંમત ૫ એકર ૩૮ સેન્ટ હતી. ગુરુનાથમ પિલ્લઈના પુત્રોએ ઉપરોક્ત જમીનો ખાન સાહેબ અબ્દુલ હૈને Rs.૩૦૦-માટે ૧૪.૧૧.૧૯૪૪ (Ex.P.૧) ના વેચાણ દસ્તાવેજ દ્વારા વેચી દીધી હતી. ખાન સાહેબ અબ્દુલ ૧૯૪૭ માં મૃત્યુ પામ્યા હતા અને તેમના બે પુત્રો, બશીર અને મુનીરને પાછળ છોડી ગયા હતા, જેમણે સત્તાર (વાદીના પિતા) અને રહીમાન (વાદીના કાકા) ને આ જમીન ભેટમાં આપી હતી. સત્તાર અને રહીમાને ઉપરોક્ત જમીનોનું પેટા-વિભાજન કરાવ્યું હતું. પ્રિન્સિપલ મુન્સિફની ફાઇલ પરના પાર્ટીશન સ્યુટ No.૩૮૧/૭૨ માં, બેદારી અહીંના વાદી અને તેના ભાઈને પેટા-વિભાજિત પ્લોટ Nos.T.S. ૨૭૨ A અને T. S. ૨૭૩ B મળ્યો હતો, જેમાં ૮૦ 'x ૧૨૦' નો દાવો પ્લોટ સામેલ હતો. વર્તમાન શીર્ષક દાવો ત્યારે દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો જ્યારે અહીં અપીલકર્તાએ દાવાના પ્લોટમાં પ્રવેશવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો.

લેખિત નિવેદનમાં, અહીં અપીલકર્તાએ દલીલ કરી હતી કે ૮૦ 'x ૧૨૦' નો દાવો પ્લોટ એક અલગ પ્લોટ હતો અને આરોપ મુજબ તે ટી. એસ. ૨૭૨એ અને

ટી. એસ. રૂઝબીનો ભાગ ન હતો.એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે નગરપાલિકા દ્વારા દાવો પ્લોટનું અલગથી મૂલ્યાંકન કરવામાં આવ્યું હતું.એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે ૧૯.૭.૧૯૬૭ પર, અપીલકર્તાના પતિએ એક રાજરત્નમ પાસેથી દાવાનો પ્લોટ ખરીદ્યો હતો.અપીલકર્તાના પતિએ પાછળથી ૧૨.૧.૧૯૭૩ પર અપીલકર્તાની તરફેણમાં સમાધાનના દસ્તાવેજને અમલમાં મૂક્યું હતું અને અપીલકર્તા દાવો પ્લોટના કબજામાં અને આનંદમાં હતો.કે રાજરત્નમે ૧૯૬૫માં ગુરુનાથમ પિલ્લઈની પત્ની પાસેથી સૂટ પ્લોટ ખરીદ્યો હતો.લેખિત નિવેદનમાં, અહીં અપીલકર્તાએ નકારી કાઢ્યું હતું કે ગુરુનાથમના પુત્રોએ આરોપ મુજબ ખાન સાહેબ અબ્દુલને જમીન વેચી દીધી હતી.એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે પુત્રોને આ જમીન વેચવાનો કોઈ અધિકાર નથી.કે ગુરુનાથમની પત્ની માલિક હતી.કે તેણીએ ખાન સાહેબની તરફેણમાં કોઈ પરિવહન અમલમાં મૂક્યું ન હતું.લેખિત નિવેદનમાં, અપીલકર્તાએ ખાન સાહેબના પુત્રો દ્વારા સત્તાર અને રહીમાનને ભેટ આપવાનો ઇનકાર કર્યો હતો.

ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ નિર્ધારણ માટે બે મુખ્ય મુદ્દાઓ ઉભા થયા.પ્રથમ, શું વાદી દાવાના પ્લોટનો માલિક છે.બીજું, શું દાવો પ્લોટ T.S.૨૭૨ A અને T.S.૨૭૩ B નો ભાગ છે. પીડબ્લ્યુ ૧ અનુસાર ગુરુનાથમના પુત્રો દ્વારા તેમને આ પદવી મળી હતી, જે નોંધાયેલ વેચાણ ખત હતું, જેની તારીખ ૧૪.૧૧.૧૯૪૪ હતી અને બાદમાં Ex.P ૨ હેઠળ હતું, જે ખાન સાહેબના પુત્રો

દ્વારા સત્તાર અને રહીમાનની તરફેણમાં કરવામાં આવેલ ભેટ ખત છે.

બીજી બાજુ, અપીલકર્તા (પ્રતિવાદી) એ માત્ર ૮૦ 'x ૧૨૦' ના દાવાના પ્લોટ પર હકનો દાવો કર્યો હતો.તેણીએ તેને એક અલગ મિલકત હોવાનો દાવો કર્યો હતો.તેણીએ પોતાનું બિરુદ ગુરુનાથમની પત્નીથી મેળવ્યું હતું.તેમણે દલીલ કરી હતી કે ગુરુનાથમના પુત્રોને વેચવાનો કોઈ અધિકાર નથી.

ટ્રાયલ કોર્ટે શોધી કાઢ્યું હતું કે જ્યારે ગુરુનાથમ પિલ્લઈના પુત્રોએ ઉપરની જમીનો વેચાણ દસ્તાવેજ (ID ૨) દ્વારા ખાન સાહેબ અબ્દુલને (ID ૧) માટે વેચી દીધી હતી, ત્યારે ગુરુનાથમની પત્નીને ૧૯૬૫માં તેમના રચાયેલા વકીલ દ્વારા રાજારત્નમને દાવો જમીન વેચવાનો કોઈ અધિકાર નહોતો, જેમની પાસેથી અપીલકર્તાના પતિ દાવો કરે છે કે તેમણે દાવો જમીન ખરીદી હતી.ટ્રાયલ કોર્ટે વધુમાં અવલોકન કર્યું હતું કે તેની સમક્ષ એવી કોઈ અરજી નથી કે ગુરુનાથમની પત્ની સંપૂર્ણ માલિક છે.ટ્રાયલ કોર્ટે Ex.P ૧ પરથી જાણવા મળ્યું કે ગુરુનાથમના પુત્રોએ પરિવારની જરૂરિયાત માટે જમીન વેચી દીધી હતી.આ સંજોગોમાં, ટ્રાયલ કોર્ટે એવું માન્યું હતું કે રાજારત્નમમાં કોઈ અધિકાર નિહિત નથી.ટ્રાયલ કોર્ટે વધુમાં જાણવા મળ્યું કે Ex.P ૧ ૩૦ વર્ષથી વધુ જૂનો દસ્તાવેજ હતો અને પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૯૦ હેઠળની ધારણા ઉપરોક્ત દસ્તાવેજોને લાગુ પડે છે.ટ્રાયલ કોર્ટ પહેલાં Ex.P ૨ વાદી દ્વારા સાબિત થયું

જેણે બશીર અને મુનીરના રચાયેલા વકીલની PW ૨ તરીકે તપાસ કરી.વધુમાં, Ex.P ૨ ના અમલને પડકારવામાં આવ્યો ન હતો.

આ તબક્કે, એ ઉદ્દેખ કરી શકાય છે કે અપીલકર્તાએ નોંધાયેલ વેચાણ ખત Ex.P ૧ તારીખ ૧૪.૧૧.૧૯૪૪ ને ચિહ્નિત કરવા અને પુરાવામાં દાખલ કરવા સામે વાંધો ઉઠાવ્યો ન હતો.અપીલકર્તાએ Ex.P ૨ ના અમલને પણ પડકાર્યો ન હતો.જેથી ટ્રાયલ કોર્ટે ચુકાદો આપ્યો હતો.

ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા હુકમનામાથી વ્યથિત થઈને, અપીલકર્તાએ અહીં નિયમિત અપીલ નં.૩૬ સિવિલ જજ, બેદારીની અદાલતમાં ૧૯૮૮ (ત્યારબાદ "નીચલી અપીલ અદાલત" તરીકે ઓળખાતી સંક્ષિપ્તતા માટે), જેમણે અન્ય બાબતોની સાથે એવો મત રાખ્યો હતો કે વાદી Ex.P ૧ અને Ex.P ૨ સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયો હતો કારણ કે ન તો વહીવટકર્તા કે ન તો દાતા ની તપાસ કરવામાં આવી હતી.તે Ex.P ૧ અને Ex.P ૨ પર કાર્યવાહી થઈ શકી ન હતી કારણ કે ૧૪.૧૧.૧૯૪૪ (Ex.P ૧) તારીખનો મૂળ દસ્તાવેજ રજૂ કરવામાં આવ્યો ન હતો.નીચલી અપીલ અદાલતને જાણવા મળ્યું કે વાદીએ કલમ ૬૫ (એ) અને (એફ) હેઠળ ગૌણ પુરાવાની સ્વીકાર્યતા માટે પાયો નાખ્યો ન હતો અને સંજોગોમાં વેચાણ સાબિત થયું ન હતું.નીચલી અપીલ અદાલતે અવલોકન કર્યું હતું કે કોલેટરલ કાર્યવાહીમાં મૂળ દસ્તાવેજ ઉપલબ્ધ હોવા છતાં

વાદીએ તેને વર્તમાન દાવામાં ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ રજૂ કરવા માટે કોઈ પગલાં લીધાં નથી. નીચલી અપીલ અદાલતે વધુમાં શોધી કાઢ્યું હતું કે પીડબ્લ્યુ ૨ ની તરફેણમાં પાવર ઓફ એટર્ની યોગ્ય રીતે નોંધાયેલી હતી. કે વાદી તેને સબ-રજિસ્ટ્રારની કચેરીમાંથી બોલાવી શક્યો હોત. આ કામ કરવામાં આવ્યું ન હતું. આ સંજોગોમાં, નીચલી અપીલ અદાલત એવા નિષ્કર્ષ પર આવી હતી કે પ્રદર્શન પી૧ અને પી૨ બંને સાબિત થયા ન હતા. પરિણામે, નીચલી અપીલ અદાલતે અપીલને મંજૂરી આપી અને વાદી દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલા દાવાને ફગાવી દીધો.

નીચલી અપીલ અદાલત, કે. એમ. શફીના નિર્ણયથી નારાજ, મૂળ વાદીએ ઉચ્ચ અદાલત સમક્ષ સી. પી. સી. ની કલમ ૧૦૦ હેઠળ બીજી અપીલ પસંદ કરી હતી. બીજી અપીલ દાખલ કરતી વખતે, ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા કાયદાના નીચેના નોંધપાત્ર પ્રશ્ન ઘડવામાં આવ્યા હતા: # "શું નીચલી અપીલ અદાલતે એવું માનીને ભૂલ કરી છે કે વેચાણ ખત અને ભેટ ખતની અનુક્રમે ExD.P ૧ અને P ૨ હોવાની પ્રમાણિત નકલો પુરાવામાં સ્વીકાર્ય નથી અને જેમ કે વાદી દાવો અનુસૂચિ મિલકત પર તેના હકને સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયો હતો?

વિવિધ સત્તામંડળોની વિચારણા પર ઉચ્ચ અદાલત એવા નિષ્કર્ષ પર આવી હતી કે Ex.P ૧ ની નકલ પ્રમાણિત નકલ હોવાથી અને તે ૩૦ વર્ષથી વધુ જૂનો

દસ્તાવેજ હોવાથી, ટ્રાયલ કોર્ટ પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૯૦ હેઠળ ધારણાને લાગુ કરવામાં યોગ્ય હતી. પરિણામે, અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવી હતી.તેથી, આ નાગરિક અપીલ.

અપીલકર્તા વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ કિરણ સૂરીએ રજૂઆત કરી હતી કે એકવાર દસ્તાવેજ પ્રાથમિક પુરાવાના અભાવે સાબિત થવામાં અસમર્થ બની જાય, તો ગૌણ પુરાવાનો પાયો નાખવો આવશ્યક છે, જેના વિના, આવા ગૌણ પુરાવા અસ્વીકાર્ય છે.કે વર્તમાન કેસમાં, વાદી દ્વારા મૂળ વેચાણ ખત રજૂ કરવા માટે કોઈ પગલાં લેવામાં આવ્યા ન હતા.કે મૂળ વેચાણ દસ્તાવેજની ખોટ સાબિત કરવા માટે કોઈ પગલાં લેવામાં આવ્યા ન હતા.કે જે સ્રોતમાંથી પ્રમાણિત નકલ મેળવવામાં આવી હતી તે સ્થાપિત કરવા માટે કોઈ પગલાં લેવામાં આવ્યા ન હતા.તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે જો કલમ ૬૫ હેઠળ પાયો નાખવામાં આવે અને જો વાદી એ સાબિત કરવામાં સક્ષમ હોય કે મૂળ વેચાણ દસ્તાવેજ ખોવાઈ ગયો હતો તો ગૌણ પુરાવા સ્વીકાર્ય હતા પરંતુ આવા ફાઉન્ડેશનની ગેરહાજરીમાં, ઉચ્ચ અદાલતે એવું માનીને ભૂલ કરી હતી કે વેચાણ દસ્તાવેજની નોંધાયેલ પ્રમાણિત નકલ પુરાવામાં સ્વીકાર્ય છે કારણ કે રજૂ કરાયેલ દસ્તાવેજ ૩૦ વર્ષથી વધુ જૂનો હતો.

અમને આ નાગરિક અપીલમાં યોગ્યતા મળતી નથી.વર્તમાન કેસમાં વાંધો એ ન હતો કે Ex.P ૧ ની પ્રમાણિત નકલ પોતે જ અસ્વીકાર્ય છે પરંતુ સાબિતીની રીત અનિયમિત અને અપૂરતી હતી.સાબિતીની રીત અંગેનો વાંધો પ્રક્રિયાગત

કાયદામાં આવે છે.તેથી, આવા વાંધાઓને માફ કરી શકાય છે.દસ્તાવેજને પ્રદર્શન તરીકે ચિહ્નિત કરવામાં આવે અને રેકૉર્ડમાં દાખલ કરવામાં આવે તે પહેલાં તેમને લેવા પડે છે (જુઓ: સિવિલ પ્રોસિજર કોડનો ઓર્ડર XIII નિયમ ૩).આ પાસાને આર. વી. ઈ. વેંકટયાલા ગૌન્ડર વિરુદ્ધ અરુલમિગુ વિશ્વેસરસ્વામી અને વી. પી. મંદિર અને અન્ય [(૨૦૦૩) ૮ એસ. સી. સી. ૭૫૨] માં નોંધાયેલા ચુકાદામાં આ અદાલતના ચુકાદામાં સંક્ષિપ્તમાં બહાર લાવવામાં આવ્યો છે, જેમાં અમારામાંથી એક, જે. ભાન, પેરા ૨૦ દ્વારા પક્ષકાર હતા:

"૨૦.પ્રતિવાદી-પ્રતિવાદીના વિદ્વાન વકીલે તેમની રજૂઆતના સમર્થનમાં રોમન કેથોલિક મિશન વિરુદ્ધ મદ્રાસ રાજ્ય [AIR ૧૯૬૬ SC ૧૪૫૭] પર આધાર રાખ્યો છે કે પુરાવાઓમાં સ્વીકાર્ય ન હોય તેવા દસ્તાવેજ, રેકૉર્ડ પર લાવવામાં આવ્યા હોવા છતાં, તેને વિચારણામાંથી બાકાત રાખવો પડશે.ઉપરોક્ત કેસમાં આ રીતે નિર્ધારિત કાયદાના પ્રસ્તાવ સાથે અમારો કોઈ વિવાદ નથી.જો કે, વર્તમાન કેસ એક એવો કેસ છે જે કાયદાની યોગ્ય સ્થિતિને ચોક્કસ બનાવવાની માંગ કરે છે.સામાન્ય રીતે, પુરાવાની સ્વીકાર્યતા સામે વાંધો ત્યારે લેવો જોઈએ જ્યારે તે ટેન્ડર કરવામાં આવે અને પછીથી નહીં.પુરાવામાં દસ્તાવેજોની સ્વીકાર્યતા અંગેના વાંધાઓને બે વર્ગોમાં વર્ગીકૃત કરી શકાય છે:((i) જે દસ્તાવેજ સાબિત કરવા માંગવામાં આવે છે તે પુરાવાઓમાં પોતે જ અસ્વીકાર્ય છે એવો વાંધો; અને (ii) જ્યાં વાંધો પુરાવામાં દસ્તાવેજની સ્વીકાર્યતા પર વિવાદ

કરતો નથી પરંતુ તે અનિયમિત અથવા અપૂરતો હોવાનો આક્ષેપ કરતી સાબિતીની રીત તરફ નિર્દેશિત કરવામાં આવે છે.પ્રથમ કિસ્સામાં, માત્ર એટલા માટે કે દસ્તાવેજને "પ્રદર્શન" તરીકે ચિહ્નિત કરવામાં આવ્યું છે, તેની સ્વીકાર્યતા અંગેનો વાંધો બાકાત નથી અને તે પછીના તબક્કે અથવા અપીલ અથવા પુનરાવર્તનમાં પણ ઉઠાવવા માટે ઉપલબ્ધ છે.પછીના કિસ્સામાં, જ્યારે પુરાવા રજૂ કરવામાં આવે ત્યારે વાંધો ઉઠાવવો જોઈએ અને એકવાર દસ્તાવેજને પુરાવામાં દાખલ કરવામાં આવે અને તેને પ્રદર્શન તરીકે ચિહ્નિત કરવામાં આવે, ત્યારે તે વાંધો કે તેને પુરાવામાં સ્વીકારવો ન જોઈએ અથવા દસ્તાવેજ સાબિત કરવા માટે અપનાવવામાં આવેલી રીત અનિયમિત છે તે દસ્તાવેજને પ્રદર્શન તરીકે ચિહ્નિત કર્યા પછીના કોઈપણ તબક્કે ઉઠાવવાની મંજૂરી આપી શકાતી નથી.પછીનો પ્રસ્તાવ નિષ્પક્ષ રમતનો નિયમ છે.નિર્ણાયક કસોટી એ છે કે શું વાંધો, જો યોગ્ય સમયે લેવામાં આવે તો, પક્ષને ખામીને દૂર કરવા અને સાબિતીની એવી રીતનો આશરો લેવા માટે સક્ષમ બનાવશે કે જે નિયમિત હશે.વાંધો ઉઠાવવાની ભૂલ જીવલેણ બની જાય છે કારણ કે તેની નિષ્ફળતાથી વાંધો ઉઠાવવાનો હકદાર પક્ષ પુરાવા આપનાર પક્ષને એવી ધારણા પર કાર્યવાહી કરવાની મંજૂરી આપે છે કે વિરોધી પક્ષ પુરાવાની રીત વિશે ગંભીર નથી.બીજી બાજુ, તાત્કાલિક વાંધો બે કારણોસર પુરાવા રજૂ કરનાર પક્ષને પૂર્વગ્રહ કરતો નથી:પ્રથમ, તે અદાલતને તેના મગજને લાગુ કરવા અને સ્વીકાર્યતાના પ્રશ્ન પર તેના નિર્ણયને ત્યાં અને ત્યાં ઉચ્ચારવા માટે સક્ષમ બનાવે છે; અને બીજું,

પુરાવા આપનાર પક્ષની વિરુદ્ધ જઈને અપનાવવાની માંગ કરવામાં આવેલી સાબિતીની રીત પર અદાલતને શોધવાની સ્થિતિમાં, સાબિતીની નિયમિત રીત અથવા પદ્ધતિને મંજૂરી આપવા માટે અદાલતની સંડોવણી માંગવાની તક અને તે રીતે વિરોધી પક્ષ દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલા વાંધાને દૂર કરવાની તક, પુરાવાની આગેવાની કરનાર પક્ષને ઉપલબ્ધ છે.આવી પ્રથા અને પ્રક્રિયા બંને પક્ષો માટે વાજબી છે.અહીં ઉપર ઉલ્લેખિત બે પ્રકારના વાંધાઓમાંથી, પછીના કિસ્સામાં, તાત્કાલિક અને સમયસર વાંધો ઉઠાવવાની નિષ્ફળતા એ દસ્તાવેજના ઔપચારિક પુરાવા પર આગ્રહ રાખવાની જરૂરિયાતને માફ કરવા સમાન છે, જે દસ્તાવેજ પોતે જ પુરાવાઓમાં સ્વીકાર્ય હોવાનું સાબિત કરવા માંગે છે.પ્રથમ કેસમાં, સર્વોચ્ચ અદાલતમાં વાંધો ઉઠાવવા માટે સંમતિ કોઈ અવરોધ નહીં હોય. આ જ અસર માટે ગોપાલ દાસ અને અબ્રના કેસમાં પ્રિવી કાઉન્સિલનો ચુકાદો છે.શ્રી ઠાકુરજી અને અન્યએ [AIR ૧૯૪૩ PC ૮૩] માં અહેવાલ આપ્યો હતો, જેમાં એવું માનવામાં આવ્યું છે કે જ્યારે સાબિતીની રીત સામે વાંધો લેવામાં ન આવે, ત્યારે પક્ષકાર ત્યાં સુધી જૂઠું બોલી શકતો નથી જ્યાં સુધી કેસ અપીલની અદાલત સમક્ષ ન આવે અને પછી સાબિતીની રીતની પ્રથમ વખત ફરિયાદ ન કરે.જ્યારે લેવાનો વાંધો એ નથી કે દસ્તાવેજ પોતે જ અસ્વીકાર્ય છે પરંતુ સાબિતીની રીત અનિયમિત હતી, ત્યારે તે જરૂરી છે કે દસ્તાવેજને પ્રદર્શન તરીકે ચિહ્નિત કરવામાં આવે અને રેકૉર્ડમાં દાખલ કરવામાં આવે તે પહેલાં વાંધો સુનાવણીમાં લેવો જોઈએ.તેવી જ રીતે, પુરાવા પર સરકાર, ૧૫મી આવૃત્તિ,

પાનું ૧૦૮૪માં એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે જ્યાં દસ્તાવેજોની નકલો ટ્રાયલ કોર્ટમાં વાંધા વિના દાખલ કરવામાં આવે છે, ત્યાં તેમની સ્વીકાર્યતા પર કોઈ વાંધો અપીલની અદાલતમાં પછીથી લઈ શકાય નહીં. જ્યારે કોઈ પક્ષ પુરાવા તરીકે પ્રમાણિત નકલ આપે છે, ત્યારે તેને ગૌણ પુરાવા આપવા માટે હકદાર બનાવતા સંજોગો સાબિત કર્યા વિના, પ્રવેશ સમયે વાંધો લેવો આવશ્યક છે અને આવા વાંધાને પછીના તબક્કે મંજૂરી આપવામાં આવશે નહીં.

વર્તમાન કેસમાં, જ્યારે વાદીએ પુરાવા તરીકે વેચાણ ખત (Ex.P ૧) ની પ્રમાણિત નકલ રજૂ કરી હતી અને જ્યારે વેચાણ ખત રેકૉર્ડ પર લેવામાં આવ્યું હતું અને પ્રદર્શન તરીકે ચિહ્નિત કરવામાં આવ્યું હતું, ત્યારે અપીલકર્તાએ કોઈ વાંધો ઉઠાવ્યો ન હતો. Ex.P ૨ ના અમલને પણ પડકારવામાં આવ્યો ન હતો. આ સંજોગોમાં, અપીલકર્તા માટે નીચલી અપીલ અદાલત સમક્ષ સાબિતીની રીત સામે વાંધો ઉઠાવવાનો વિકલ્પ ખુલ્લો નહોતો. જો વાંધો સુનાવણીના તબક્કે લેવામાં આવ્યો હોત, તો વાદી કોલેટરલ કાર્યવાહીમાં નોંધાયેલા મૂળ વેચાણ ખતને બોલાવીને તેને પૂર્ણ કરી શક્યો હોત. પરંતુ અપીલકર્તા તરફથી કોઈ વાંધો ન હોવાથી, ૧૪.૧૧.૧૯૪૪ તારીખના વેચાણ દસ્તાવેજને Ex.P ૧ તરીકે ચિહ્નિત કરવામાં આવ્યું હતું અને તેને વાંધા વિના રેકૉર્ડમાં દાખલ કરવામાં આવ્યું હતું.

ઉપરોક્ત કારણોસર, અમને આ નાગરિક અપીલમાં કોઈ યોગ્યતા મળતી નથી અને તે મુજબ તેને બરતરફ કરવામાં આવે છે, જેમાં ખર્ચ અંગે કોઈ આદેશ નથી.

કે. કે. ટી

અપીલ રદ કરવામાં આવે છે.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.